

1979, 12. ledna – Sdělení VONS č. 67 „Jaroslav Šabata odsouzen“ o rozsudku Okresního soudu v Trutnově odsuzujícím Jaroslava Šabatu pro trestný čin útoku na veřejného činitele k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, v příloze informace Anny Šabatové o perzekuci Josefa Danisze kvůli obhajování Jaroslava Šabaty z 9. ledna 1979, zpráva Anny Šabatové a Zdeny Tominové o průběhu procesu a záznam posledního slova Jaroslava Šabaty při hlavním líčení vypracovaný Zdenou Tominovou.

Dne 11. 1. 1979 odsoudil samosoudce Okresního soudu v Trutnově JUDr. Jiří Grulich mluvčího Charty 77, dr. Jaroslava Šabatu, k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání devíti měsíců v II. nápravně výchovné skupině. Dr. Jaroslav Šabata se měl dopustit (viz Sdělení č. 41 a č. 66)¹ trestného činu útoku na veřejného činitele (§ 156 odst. 2 tr. z.). Rozsudek dosud nenabyl právní moci, obžalovaný se na místě odvolal; zůstává stále ve vazbě.

Pokud jde o situaci JUDr. Josefa Danisze, obhájce Jaroslava Šabaty (viz příloha A), Výbor pokládá za nutné dementovat nesprávnou informaci agentury UPI z Vídně, podle níž JUDr. Danisz měl prohlásit, že se vzhledem k vykonávanému nátlaku bude možná muset obhajoby vzdát. Sdělujeme, že JUDr. Danisz se rozhodl hájit dr. Jaroslava Šabatu, pokud k tomu bude mít zákonnou možnost, tj. pokud nebude zrušeno jeho členství v české advokacii. Odborová organizace si k rozhodnutí o souhlasu s jeho propuštěním vyžádala písemné podklady, takže JUDr. Danisz zatím nadále advokátem zůstává. V příloze Výbor vydává prohlášení Anny Šabatové ml. o situaci JUDr. Danisze (A), zprávu Anny Šabatové ml. a Zdeny Tominové o průběhu procesu (B) a záznam posledního slova dr. Jaroslava Šabaty před vynesáním rozsudku (C).

Příloha A

JUDr. Josef Danisz, člen Advokátní poradny č. 5, Václavské nám. 41, Praha 1, vyslovil dnes obavu, že mu bude znemožněno pokračovat v obhajobě mého otce Jaroslava Šabaty, který má být dne 11. ledna souzen Okresním soudem v Trutnově. Upozornil mě na možnost, že budu v příštích dnech nucena zvolit otci jiného obhájce.

Považuji tuto situaci za důsledek činnosti dr. Danisze, který v posledním roce převzal obhajobu řady signatářů Charty 77: spisovatele Jiřího Gruši, inženýra Pavla Roubala, Jaroslava Kukala, Tomáše Petřivého a který obhajoval před soudem Jiřího Chmela. Jeho vystupování v těchto trestních věcech bylo v podmínkách, v nichž musejí pracovat čs. advokáti, ojedinělým příkladem občanské statečnosti a profesionální etiky.

Včera, tři dny před hlavním líčením ve věci mého otce, rozhodl výbor Městského sdružení advokátů v Praze, že požádá ZV ROH o předběžný souhlas se zrušením členství dr. Danisze v advokacii. Výbor uvedl jako důvod, že při procesu s Jiřím Chmelem se dr. Danisz zmínil o procesech padesátých let a při jiné příležitosti poukázal na případ fyzického násilí proti jednomu signatáři Charty 77.² Skutečným důvodem tohoto postupu je však obava orgánů státní moci před nekompromisní obhajobou při procesu s mým otcem.

Jsem přesvědčena, že tento nezákonný postup úřadů, jímž je diskriminován právník proto, že usiluje o respektování zákonů, a jímž je mému otci bráněno v účinné obhajobě, vzbudí pozornost veřejnosti a Mezinárodního sdružení demokratických právníků.

Praha 9. 1. 1979
Anna Šabatová,
Anglická 8, Praha 2

Příloha B

Zpráva o průběhu procesu s dr. Jaroslavem Šabatou, mluvčím Charty 77³

Ve čtvrtek 11. ledna 1979 se konalo před samosoudcem Okresního soudu v Trutnově hlavní líčení proti dr. Jaroslavu Šabatovi, mluvčímu Charty 77, obžalovanému podle § 156 odst. 2 tr. z. z údajného útoku na veřejného činitele. Proces se konal přes četné a silné protestní hlasy významných představitelů československé a světové veřejnosti, kteří po celé tři měsíce, po které byl Jaroslav Šabata ve vyšetřovací vazbě, adresovali čs. státním orgánům důrazné žádosti o okamžité propuštění dr. Šabaty z vězení a zastavení trestního stíhání ve věci, jejíž vykonstruovanost a tendenčnost byla každému soudnému a normálně smýšlejícímu člověku zřejmá.⁴ Do budovy Okresního soudu v Trutnově se před 9. hodinou ranní dostavilo přes 20 přátel a známých dr. Šabaty, z nichž mnozí cestovali po celou noc, aby mohli být jednání soudu přítomni. Do jednacích síní však byli vpuštěni pouze nejbližší příbuzní Jaroslava Šabaty, dcera Anna a syn Jan, a důvěrník obžalovaného, jímž byla Zdena Tominová. (V jednacích síních bylo přichystáno dalších 7 míst k sezení, ta však byla obsazena zástupci „veřejnosti“, které nikdo z přátel Jaroslava Šabaty neznal, mezi nimiž však místní občané identifikovali příslušníky a zaměstnance místní Bezpečnosti.) Vstup do jednacích síní nebyl umožněn ani zahraničním korespondentům agentur Reuter⁵, AFP a ANSA, řádně akreditovaným v Praze, ani dvěma zástupcům kanadského a britského velvyslanectví. Jednací síň se nacházela ve druhém patře budovy soudu, přátelé dr. Šabaty však mohli pobývat pouze v přízemním vestibulu budovy, kde také po celé čtyři hodiny jednání soudu setrvali, když byli před tím perlustrováni a vyfotografováni. Hermeticky uzavřené druhé patro bylo stráženo nepřiměřeně vysokým počtem uniformovaných i civilních příslušníků Bezpečnosti, ozbrojenými příslušníky v polních uniformách a dokonce jedním služebním psem, ačkoli na chodbě seděli pouze předvolaní svědci.

Hlavní líčení bylo zahájeno krátce po deváté hodině samo soudcem JUDr. Jiřím Grulichem. Jednání soudu se dále účastnili okresní prokurátor JUDr. Josef Doležal, obhájce Jaroslava Šabaty JUDr. Josef Danisz a zapisovatelka. Jaroslav Šabata byl do jednací síně předveden v poutech trochu pobledlý zjevně však klidný a odhodlaný. Po přečtení obžaloby, v níž ho prokurátor žaloval podle § 156/2 tr. z. z údajného útoku na veřejného činitele, kterého se měl dopustit Jaroslav Šabata tím, že dne 1. 10. v místnosti dozorcí služby na okrsku VB v Peci pod Sněžkou vulgárním výrokem a úderem otevřenou dlaní hrubě urazil příslušníka VB Radišu Stojkoviče při výkonu jeho pravomoci a pro tento výkon. Jaroslav Šabata prohlásil, že se naprosto necítí vinen. V dalším průběhu líčení bylo vyslechnuto 7 svědků v tomto pořadí: Tomáš Petřivý, Jiří Němec, a příslušníci VB z Pece pod Sněžkou Stojkovič, Kodet, Horáček, Kudrna a Sedral.⁶ Poté soudce ukončil dokazování a vyzval prokurátora a obhájce dr. Šabaty k pronesení závěrečných řečí. Okresní prokurátor byl ve své řeči stručný a měl za to, že výpověďmi svědků byla v plném rozsahu potvrzena vina obžalovaného ve smyslu obžaloby. Ačkoli se předtím v hlavním líčení záměrně odhlíželo od širších politických souvislostí celého případu, připomněl prokurátor ve své závěrečné řeči, že Jaroslav Šabata byl již dříve odsouzen za politický delikt podvracení republiky, čímž motivoval zvýšenou společenskou nebezpečnost jednání obžalovaného, třebaže v daném případě jde o „obyčejný kriminální delikt“. Tím také zdůvodnil, proč navrhuje, aby soud vyměřil trest v horní hranici sazby (nejvyšší sazba je v tomto případě 1 rok) a současně uložil výkon trestu v II. nápravně výchovné skupině. Obhájce dr. Šabaty pronesl asi padesátiminutovou závěrečnou řeč, v níž podrobně doložil, proč má za to, že vina Jaroslava Šabaty naprosto nebyla dokázána a navrhl, aby soud zprostil Jaroslava Šabatu viny. Byla to podle našeho názoru závěrečná řeč, jakou naše soudní síně z úst obhájců dávno neslyšely, řeč odborně vysoce fundovaná a zároveň občansky statečná: JUDr. Danisz neváhal zdůraznit, v jaké souvislosti k incidentu došlo (příslušníci Bezpečnosti měli za úkol zabránit setkání J. Šabaty a dalších s polskými přáteli na čs.-polské hranici, pozn.

Z[deny] T[ominové]), i to, že agresivita jednání příslušníků VB s Jaroslavem Šabatou byla zřejmě motivována tím, že jde o mluvčího Charty 77. Pokusíme se shrnout hlavní body obhajoby, jak nám to naše paměť a neodbornost (i pochopitelné vzrušení, které jsme v této chvíli pociťovaly) umožňují:

1. Svědeckými výpověďmi Tomáše Petřivého a Jiřího Němce je prokázáno, že příslušník VB Stojkovič překročil pravomoc veřejného činitele již před incidentem, který je předmětem trestního řízení, a sice tím, že napadl a udeřil Jaroslava Šabatu na WC, když zpozoroval, že Šabata spláchl nějakou písemnost (s níž dr. Šabata mohl v té chvíli nakládat podle libosti, neboť nikterak nebyla důvodem jeho předvedení, za který byla udána nesrovnalost v občanském průkaze), vyvekl jej na chodbu, smýkal jím a bil o zeď, a již od toho okamžiku nepožíval zákonné ochrany veřejného činitele.⁷ Výpovědi obou svědků je třeba mít za zcela věrohodné, neboť se plně shodují s výpovědí Jaroslava Šabaty, jakkoli od tohoto okamžiku neměli svědci vůbec žádnou možnost s dr. Šabatou hovořit. Neměli možnost získat jakékoli informace od obhájce, neboť ten viděl spisy až po výpovědi.
2. Výpovědi ostatních svědků, především příslušníků Stojkoviče, Kodeta a Horáčka, je naopak těžko pokládat za věrohodné, nejen proto, že je mezi nimi mnoho rozporů, třebaže měli možnost se domluvit, nejenom proto, že se některé výpovědi oproti přípravnému řízení změnily, že existuje i podstatný rozpor mezi jejich jednotlivými výpověďmi a úředním záznamem, který podepsali všichni tři najednou a (který, jak lze mít za prokázané, musel být vyhotoven dodatečně, až po rozhovoru příslušníků s vyšetřovatelkou a prokurátorem), ale především proto, že jsou svědky zaujatými. Vždyť kdyby příslušník Stojkovič nepopřel tvrzení, obsažená ve výpovědi dr. Šabaty a svědků Petřivého a Němce, mohl (či musel) by být stíhán přinejmenším pro překročení pravomoci veřejného činitele; kdyby příslušníci Kodet a Horáček nepopírali totéž, mohli by být stíháni přinejmenším za to, že se nepokusili trestnému činu zabránit.
3. Výpověď dr. Šabaty o samotném incidentu, který je předmětem trestní věci (potvrzenou výpověďmi svědků Němce a Petřivého,

kteří jej sice neviděli, ale jejich sluchové dojmy se opět s výpovědí Jaroslava Šabaty plně shodují), je třeba mít za pravdivou, protože v opačném případě by jeho čin postrádal jakýkoli motiv. Proč by měl Jaroslav Šabata poté, co se bez odporu podrobil osobní prohlídce (k níž ostatně nebylo zákonného důvodu), co sám odložil část ošacení, zul boty i ponožky, ve chvíli, kdy považoval osobní prohlídku za skončenou a právě si obul boty, náhle neuposlechnout výzvy, aby se postavil a nechal si přejet rukama po těle, proč by se měl náhle rozhodnout k užití vulgárního výroku a dokonce k uštědření políček? Je zcela logické, že k tomuto činu musel být vyprovokován. Kdyby jeho výpověď nebyla pravdivá, proč by zapíral slovní urážku a naopak přiznával políček? Jak by přišel ke zraněním, především ke zranění rtu, které je plně prokázáno, kdyby byl vzápětí příslušník Stojkovič proti němu pouze „užil účinného chvatu“?⁸

4. Pokládáme-li (a nelze jinak) výpověď Jaroslava Šabaty za věrohodnou a výpovědi příslušníků VB již vzhledem k jejich zaujatosti za podstatně méně věrohodné, nemůžeme přijmout tvrzení obžaloby, že Jaroslavu Šabatovi byla vina v plném rozsahu prokázána. Soud by měl naopak nahlédnout, že vina prokázána nebyla, v žádném případě pak ne bez pochybností, a Jaroslava Šabatu zprostit viny. Zprostit-li soud Jaroslava Šabatu viny na základě pochybností o vině, bude se totéž vztahovat i na zúčastněné příslušníky VB a nebude proti nim muset být zavedeno trestní stíhání.⁹

Po závěrečné řeči obhájce udělil soudce Jaroslavu Šabatovi poslední slovo, v němž J. Šabata zdůvodnil, proč se necítí a nemůže cítit vinen. (Viz záznam posledního slova J. Šabaty před vynesením rozsudku). Samosoudce si nevzal žádný čas na rozmyšlenou, ani jen formálních pět minut. Povstal a odsoudil Jaroslava Šabatu k trestu odnětí svobody na 9 měsíců nepodmíněně a k výkonu trestu v II. nápravně výchovné skupině. Jaroslav Šabata se odvolal.¹⁰ Po skončení hlavního líčení byla Anně a Janovi Šabatovým povolena krátká rozmluva s otcem přímo v jednací síni, důvěrníkovi dr. Šabaty alespoň stisk rukou. J. Šabata rozhodně nepůsobil dojmem zlomeného člověka. Bylo vidět, že jasně pocituje své morální vítězství, které

ostatně prozařovalo po celou dobu hlavního líčení jinak chmurný a trapný obraz naší justice. J. Šabata se těší na shledanou s námi všemi, „Tak zase za pár měsíců,“ řekl s úsměvem. Jsme přesvědčeni, že nikdo, kdo ctí a uznává lidská práva a svobody, se s rozsudkem Okresního soudu v Trutnově nesmíří, že se zvedne nová vlna protestů a zápasu o Šabatovo osvobození. Nezapomínejme přitom na dvě věci: Jaroslav Šabata prodělal dvakrát srdeční infarkt, jeho zdraví je podlomeno; to za prvé. Za druhé nezapomeňme, že hrozí vážné nebezpečí, že mu bude Okresním soudem v Litoměřicích přeměněno podmíněné prominutí trestu v délce 18 měsíců a že by pak mohl strávit ve vězení více než dva roky! Rozsudek z včerejšího dne by k tomu mohl posloužit jako dobrá záminka.¹¹

Jaroslav Šabata a jeho rodina děkují všem, kdo s ním, třeba odděleně strávili čtyři hodiny v budově trutnovského soudu, všem přátelům doma i v zahraničí, kdo neustávají v zápase za jeho osvobození, a především všem, kdo neustávají v úsilí o dodržování a naplňování lidských práv a svobod kdekoli na světě.

Anna Šabatová ml.
Zdena Tominová

Záznam posledního slova Jaroslava Šabaty před vynesením rozsudku při hlavním líčení Okresního soudu v Trutnově dne 11. 1. 1979

Pane předsedo,
každý stát musí chránit své orgány, jak řekl pan prokurátor; každý stát musí ale také chránit své občany. Je-li občan donucován k poslušnosti hrubými prostředky, nebo dokonce násilím, musí se bránit. Člověk není pes, pane prokurátore, a má právo, aby se s ním jednalo jako se svobodným tvorem, i když třeba není svobodný občan. Měl jsem se dopustit trestného činu tím, že jsem napadl příslušníka VB Radišu Stojkoviče hrubým vulgárním výrokem a vyťal mu políček na tvář. Rozhodně popírám, že jsem výrazu „kurvo esenbácká“ užil! Nikdy ve svém životě jsem slovo „kurva“ nepoužíval, ani tehdy ne, když jsem je slyšel stále kolem sebe

v prostředích, kde se to slovo používá jako běžné citoslovce, ať už to bylo při totálním nasazení za války, ve vězení, ale i jinde; já jsem tohoto slova neužil nikdy ani jako citoslovce a mohl bych k tomu opatřit řadu důkazů. Políček jsem příslušníkovi Stojkovičovi vyřadil, pane předsedo, jednal jsem tak ale v naprostém přesvědčení, že Stojkovič překročil pravomoc veřejného činitele a nepožívá žádné právní ochrany. Vždyť se tak stalo v situaci, kdy na mne příslušník Stojkovič začal po prakticky provedené osobní prohlídce, které jsem se bez odporu podrobil, křičet: „Co si sedáte? Já jsem ještě neskončil!“ smýkl mnou z pohovky, na které jsem si právě vsedě obouval boty, postrčil mne do středu místnosti a hrubě do mne vrážel, prikazoval mi, abych se postavil rovně s rukama přitaženými k tělu, jako kdybych byl někde v koncentráku, tedy v situaci, kdy mne napadal a ponižoval mou lidskou důstojnost. Nadto jsem se mohl právem obávat, že jeho křik a bezdůvodné hrubé zacházení znamenají, že chce pokračovat v násilnostech, které proti mně použil již předtím na WC a na chodbě, kde mne udeřil a bil mnou o zeď. Samozřejmě jsem se ohradil. Ptal jsem se „jako co jsem vlastně tady, jako předvedený, zadržený nebo obviněný, a z čeho jsem vůbec obviňován?“, a když mnou Stojkovič začal znovu cloumat, vyřadil jsem mu v přirozeném rozhořčení políček.¹² Rozhodně jsem hrubě neurazil příslušníka Stojkoviče při výkonu jeho pravomoci nebo pro tento výkon. Říkám-li, že nejsem právě rád, že jsem takto jednal, říkám zároveň, že se rozhodně necítím vinen ve smyslu obžaloby! Víím, proč se mi podsouvá jmenovaný vulgární výrok, abych mohl být označen za „obyčejného kriminálního“, za „podřadného občana“, a aby se o mně jako o takovém psalo. Zde je na místě připomenout širší okolnosti tohoto případu, které mají jednoznačně politický charakter; nebudu o tom hovořit podrobněji, protože pan předseda by mne k tomu jistě přinejmenším nevybízel. Bylo zde však připomínáno mé minulé odsouzení i mé podmíněné propuštění v roce 1976, i to, že šlo o politický konflikt. Pan prokurátor řekl, že jsem se z minulého trestu a jeho výkonu dostatečně nepoučil, jak je vidět z mého chování, které je tím třeba považovat za zvlášť společensky nebezpečné. Skutečně jsem se v tomto smyslu nepoučil: považoval jsem a považuji mé tehdejší

odsouzení za údajné podvracení republiky za nespravedlivé, nikdy jsem se necítil vinen, odmítl jsem i usnesení o mém podmíněném propuštění v roce 1976 a prohlásil jsem, že budu trvat na plné rehabilitaci. Z čeho jsem se však hluboce poučil, to je dějinná zkušenost celého dělnického hnutí. Ve smyslu tohoto poučení jsem jednal a budu jednat, ve smyslu tohoto poučení opakuji teď před tímto soudem, že každý stát musí dodržovat a chránit práva svých občanů, ve smyslu tohoto poučení budu hovořit i před každým dalším případným soudem. To je všechno, co jsem chtěl říci.

Záznam pořídila bezprostředně po ukončení hlavního líčení Zdena Tominová, která byla jednání soudu přítomna jako důvěrník obžalovaného. Záznam je pořízen podle paměti, s nejvyšší možnou snahou o věrnou reprodukci obsahu, myšlenkového sledu i vlastní textace posledního slova Jaroslava Šabaty před vynesením rozsudku. Pokud došlo k některým nepřesnostem, je to důsledek nedokonalosti lidské paměti a Zdena Tominová se J. Šabatovi předem omlouvá.

Zdena Tominová
11. 1. 1979

Informace o Chartě 77, r. 2, 1979, č. 1, s. 14–18.

POZNÁMKY

- ¹ Dokumenty č. 41 a 66. K případu viz dále sdělení VONS č. 69, 75, 76, 92, 102, 106 a 223, dokumenty č. 69, 75, 76, 92, 102, 106 a 224, a dopis mluvčího Charty 77 Ladislava Hejdánka a VONS rakouskému kancléři Bruno Kreiskému ze 17. 1. 1979 obsahující žádost o pomoc J. Šabatovi u příležitosti jeho návštěvy v Československu, dokument č. 1134.
- ² JUDr. Josef Danisz byl skutečně za svou statečnou obhajobu disidentů potrestán. Nejdříve byl zastrašován obviněním z urážky veřejného činitele, ke 30. červnu 1979 mu pak bylo zrušeno členství v advokátní komoře. Obhajobu Jaroslava Šabaty však ještě mohl dokončit. Za výroky pronesené při výslechu v trestní věci J. Šabaty a při seznamování s výsledky vyšetřování

tohoto případu, které se týkaly soudce Drahoslava Matěchy z Okresního soudu v Mostu, který soudil jeho dalšího klienta Jiřího Chmela, a přepadení Ivana Medka, byl v březnu 1980 odsouzen pro trestné činy útoku na veřejného činitele podle § 156 odst. 2 tr. zák. a útoku na státní orgán a orgán společenské organizace podle § 154 odst. 2 tr. zák. k deseti měsíců nepodmíněného trestu odnětí svobody do I. nápravně výchovné skupiny a k zákazu výkonu povolání advokáta po dobu dvou let. K tomuto případu viz sdělení VONS č. 104, 116, 119, 163, 165 a 170, dokumenty č. 104, 117, 120, 164, 166 a 171. V roce 1980 vstoupil Josef Danisz do VONS, viz sdělení VONS č. 167, dokument č. 168. Zde však v pozdější době působil jako spolupracovník Státní bezpečnosti. K tomu viz BLAŽEK, Petr – PAŽOUT, Jaroslav (eds.): *Nejcitlivější místo režimu. Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných očima svých členů*. Diskusní setkání 19. října 2007, Praha 2008, s. 78n.

³ Zpráva vznikla díky účasti Zdeny Tominové (údajně disponující fotografickou pamětí) a Anny Šabatové na soudním jednání, během kterého si však nemohly dělat poznámky. Rozhovor Petra Kellera s Jaroslavem Šabatou, 8. 11. 2007.

⁴ Na odsouzení Šabaty reagovali mluvčí Charty 77 Václav Benda, Jiří Dienstbier a Zdena Tominová a bývalý mluvčí Jiří Hájek, Václav Havel a Marta Kubišová prohlášením, ve kterém vyzývali domácí a zahraniční veřejnost k podpoře úsilí o revizi rozsudku u druhoinstančního soudu. ČÍSAŘOVSKÁ, Blanka – PREČAN, Vilém (eds.): *CHARTA 77: Dokumenty 1977–1989*, sv. 1, Praha 2007, s. 214–216.

Ve snaze získat mezinárodní podporu pro Jaroslava Šabatu se výrazně angažoval jeho syn Václav Šabata žijící ve Vídni. Oslovil dopisem významné politické představitele levice na Západě. Jako odpověď získal prohlášení Socialistické internacionály ze dne 25. 1. 1979 podepsané jejím generálním tajemníkem Berntem Carlssonem a místopředsedy Françoisem Mitterrandem, Benitem Craxim, Filipem Gonzálem a Joopem den Uylem. Prohlášení označilo Šabatovo zatčení a odsouzení za porušení ducha helsinských dohod. K tomu viz článek „Mezinárodní akce za osvobození J. Šabaty“ in: *Listy* 9, 1979, č. 1 (únor), s. 16. Článek byl publikován in: KELLER, Petr: *Z Krkonoš do vězení. Odsouzení Jaroslava Šabaty v souvislosti se setkáním československých a polských disidentů na československo-polských hranicích v roce 1978*, in: Jaroslav Pažout (ed.): *Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných. Politická perzekuce, opozice a nezávislé aktivity v Československu v letech 1978–1989*. Sborník grantového projektu č. 1, Praha 2007, s. 21–22. Zde je též v poznámce publikována originální anglická verze prohlášení Socialistické internacionály a její český překlad. Skupina československých socialistů se obrátila na představitele západoevropských socialistických stran s výzvou k podpoře J. Šabaty, viz KELLER: *Z Krkonoš do vězení*, s. 14–16.

Signatáři Charty 77 i českoslovenští emigranti oslovili řadu známých osobností a organizací. Skupina kolem časopisu *Listy* se např. obrátila na komunistické a sociálně demokratické strany ve světě. Dne 29. 1. 1979 se v pařížském sále Mutualité sešlo přes 3000 účastníků manifestace na podporu J. Šabaty organizované Mezinárodním výborem proti represi a skandovali jeho jméno. Zmíněný výbor sesbíral navíc přes 6000 telegramů zaslaných odborovými a politickými organizacemi žádajícími svobodu pro mluvčího Charty 77, které se potom neúspěšně pokoušel odevzdat na československé ambasádě v Paříži. Polští disidenti vyzvali 14. 10. 1978 „všechny lidi dobré vůle“ k podpoře požadavku na Šabatovo osvobození. Dne 16. 11. 1978 poslal KSS-KOR spolu s Chartou 77 dopis Federálnímu shromáždění ČSSR a Sejmu PLR, v němž vyjádřily protest proti zákroku bezpečnostních orgánů, který zabránil jejich společné schůzce. Informace o procesu včetně závěrečného slova J. Šabaty byly publikovány v *Biuletynu Informacyjnym* vydávaném KSS-KOR. Dne 15. ledna 1979 adresoval KSS-KOR J. Šabatovi podpurný dopis. K projevům solidarity s J. Šabatou viz KELLER: *Z Krkonoš do vězení*, s. 12–13. Bohatá dokumentace k solidaritě s J. Šabatou je uložena in: LP, Sb. VONS, inv. č. 288, kart. 45.

⁵ Správně Reuters.

⁶ Celými jmény Radiša Stojkovič, Jiří Kodet, Vladimír Horáček, Václav Kudrna a Ladislav Sedral. Plná jména svědku jsou uvedena v rozsudku Okresního soudu v Trutnově nad J. Šabatou z 11. 1. 1979. Jméno Vladimíra Horáčka obsahuje rozsudek pouze jednou, vícekrát se ale odvolává na výpověď svědka Vladimíra Hlaváčka. V rozsudku je jako další svědek uváděn příslušník SNB Josef Vavruška. Rozsudek byl publikován in: KELLER Petr: *Z Krkonoš do vězení. Odsouzení Jaroslava Šabaty v souvislosti se setkáním československých a polských disidentů na československo-polských hranicích v roce 1978 II*, in: Jaroslav Pažout (ed.): *Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných. Politická perzekuce, opozice a nezávislé aktivity v Československu v letech 1978 – 1989*. Sborník grantového projektu č. 3, Praha 2009, s. 92–96.

⁷ Dokument vypracovaný Jiřím Němcem pod názvem „Poselství svobodným Evropanům“ s velkou pravděpodobností nebyl příslušníky SNB získán v dobrém stavu, neboť během přelíčení nebyl citován, v rozsudku je pouze konstatováno: „Po krátké době odešel obžalovaný na WC, aby se pokusil zničit písemnost, údajně protisocialistického zaměření. Přes pokyn příslušníka VB svědka R. Stojkoviče zavřel za sebou obžalovaný dveře WC, a proto muselo být překročeno k otevření dveří WC svědkem násilím. Přitom spatřil, že obžalovaný vhodil písemnost do klozetové mísy WC a spláchl.“

Proto jmenovaný svědek – příslušník VB vyvedl obžalovaného za rameno z WC a posadil ho na židli v chodbě. Zároveň svědku Vladimíru Hlaváčkov, který vyšel z místnosti stálé služby, řekl, že obžalovaný spláchnul na WC nějaké dokumenty. Ty byly příslušníkem VB, svědkem Jiřím Kodetem vtaženy.“

Ve skutečnosti, že dokument byl získán příslušníky SNB, nalezl paradoxně soudce Grulich motiv pro Šabatův útok na Stojkoviče: „*Příčinou a motivem jednání obžalovaného byla ta skutečnost, že sledovaný záměr dne 1. 10. 1978 se mu nepodařil splnit, ani zničit, či znehodnotit písemnosti, což mělo odraz v jeho agresivním útoku při osobní prohlídce, když u ostatních společníků Tomáše Petřivého a Jiřího Němce byly provedeny služební úkony bez jakýchkoliv závad a odporu.*“ Viz rozsudek Okresního soudu v Trutnově na J. Šabatou z 11. 1. 1979, in: KELLER: Z Krkonoš do vězení II, s. 93, 95.

⁸ V rozsudku Okresního soudu v Trutnově ze dne 11. ledna 1979 byl incident popsán shodně s tvrzením příslušníků SNB a obžaloby: „*Proto [po pokusu Jaroslava Šabaty zničit dokument] bylo rozhodnuto o provedení osobní prohlídky obžalovaného. Za tím účelem byl obžalovaný převeden do místnosti stálé služby. Zde službu vykonával svědek Jiří Kodet. Příslušník VB, svědek R. Stojkovič vyzval obžalovaného, aby se podrobil osobní prohlídce, z kapsy vyzval všechny věci a odložil kabát, boty a ponožky. Tento pokyn splnil obžalovaný bez jakéhokoli odporu. Aby mohl příslušník VB dokončit započatý úkon, požádal obžalovaného, aby se postavil. Na to obžalovaný reagoval tak, že vůči příslušníkovi VB R. Stojkovičovi pronesl vulgární výrok ‚ty kurvo esenbácká‘ a udeřil ho dlaní do levé tváře obličeje. Když chtěl obžalovaný pokračovat v útoku, použil napadený svědek vůči němu chvatu a oba upadli na zem. Poté se obžalovaný uklidnil a po dokončení prohlídky byl opět odveden na židli na chodbě.*“ KELLER: Z Krkonoš do vězení II, s. 93.

⁹ Soud k výpovědi svědků podporující obhajobu (Jiřího Němce a Tomáše Petřivého) nevzal do úvahy a zcela se ztotožnil s výpovědí svědků obžaloby: „*Obhajobu obžalovaného podporují nepřesvědčivé výpovědi svědků Tomáše Petřivého a Jiřího Němce, teprve ze dne 17. 10. 1978.*“

Obhajoba obžalovaného byla však v průběhu hlavního líčení v plném rozsahu vyvrácena výpověďmi uvedených svědků, příslušníků VB. Předvedení obžalovaného a jeho společníků na OO VB v Peci pod Sněžkou bylo důvodné pro jejich nedostatky v osobních dokladech. K osobní prohlídce bylo přistoupeno teprve po jednání obžalovaného na WC, směřujícího ke zničení písemnosti. Tedy v souladu s ustanovením § 19 odst. 1), § 28 zákona o SNB.

Pokud se obžalovaný snaží tvrdit, že příslušník VB Stojkovič jej na WC fyzicky napadl, chytil pod krkem, bušil do něho pěstmi a tloukl hlavou o zeď, pak toto tvrzení je nepravdivé. Svědek Stojkovič nepopírá, že obžalovaného z WC vyvedl na chodbu a posadil na židli, popírá jakékoliv fyzické násilí. Výpověď svědka je v souladu s výpověďmi dalších svědků, Vladimíra Horáčka, který, jak již bylo uvedeno, vyšel z místnosti stálé služby, a ve dveřích stál i svědek Jiří Kodet, a viděli, jak obžalovaný je posazován na židli. Nedošlo k žádnému násilí vůči obžalovanému. Tyto výpovědi jsou v souladu i s výpovědí svědka Josefa Vavrušky – čl. 1. 98. V této době, kdy obžalovaný byl posazován na židli, přišel do chodby i svědek Tomáš Petřivý a byl pouze vyzván, aby se vrátil do místnosti

č. 4. Soud nemá žádné pochybnosti o věrohodnosti výpovědi těchto svědků a neshledal ničeho, co by ji snižovalo.

Naproti tomu svědek Tomáš Petřivý ve své výpovědi uvedl, že v prostoru před WC na chodbě dva příslušníci VB s obžalovaným dvakrát narazili na zeď – čl. 1. 73 a 76, což ve svých výpovědích netvrdí ani obžalovaný, a je zřejmé, že jde o výpověď zcela nevěrohodnou.

Svědék Jiří Němec sice nic neviděl, jak uvedl ve své výpovědi, ale jak tvrdí, zaslechl na chodbě smýkání, zvuky ze zdola, jako když se smýká tělo. Rovněž ani tuto skutečnost ve své výpovědi netvrdil obžalovaný, že by dokonce s ním bylo smýkáno po zemi chodby. Nevěrohodnost této nepřímé výpovědi vycházející z domněnky je evidentní.“ KELLER: Z Krkonoš do vězení II, s. 94.

- ¹⁰ Soud udělil trest v horní třetině možné trestní sazby, která byla až jeden rok. Odvolání J. Šabaty připravené jeho advokátem JUDr. Josefem Daniszem bylo publikováno in: KELLER: Z Krkonoš do vězení, s. 16–21.
- ¹¹ O této záležitosti rozhodoval 10. 5. 1979 Obvodní soud pro Prahu 6, viz sdělení VONS č. 106, dokument č. 106.
- ¹² Jaroslav Šabata připouští, že se chováním Stojkoviče nechal vyprovokovat. I dnes však odmítá, že by použil výraz, který uvedla obžaloba. Rozhovor Petra Kellera s Jaroslavem Šabatou, 8. 11. 2007.